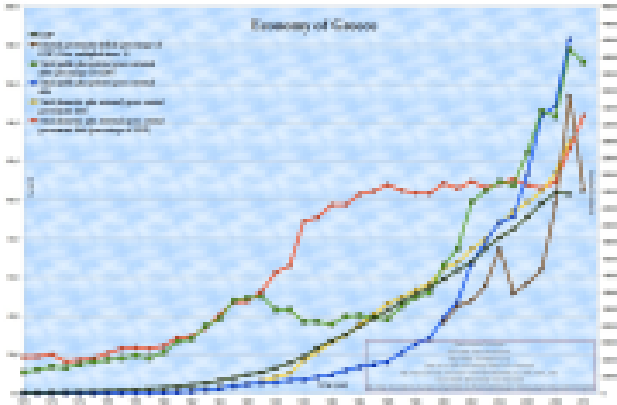

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΥΚΑΙΡΙΑ (του Γιάννη Βαρουφάκη)

Άλλη μια φορά, τα «μέσα ενημέρωσης», τόσο εδώ όσο και στο εξωτερικό, στενάζουν πάνω από το λάθος ερώτημα.

Το ερώτημα δεν είναι αν θα συμφωνηθεί η νέα δανειακή σύμβαση Ελλάδας-τρόικας.

Το ερώτημα είναι τι θα γίνει όταν (κι όχι εάν) δεν είναι δυνατόν να κρυφτεί η αποτυχία της.

Το ότι θα αποτύχει είναι δεδομένο. Με την ήδη αποτελεσματική (εδώ και πολλούς μήνες) βιομηχανική παραγωγή να μειώνεται κατά 11,3% σε έναν μόνο μήνα (Δεκέμβριο), τα δημόσια έσοδα να καταρρακυλούν κατά 18% τον επόμενο μήνα (Ιανουάριο), και την ανεργία να πετάει στο 20,9% (από 18,2% τον αμέσως προηγούμενο μήνα), το «πλάνο» του Μνημονίου No.2 βρίσκεται ήδη νοκ άουτ στο καναβάτσο της ζωής.

Μόνο η ελληνική κυβέρνηση προσποιείται ότι είναι όρθιο. (Μην ξεχνάμε ότι ήταν ένα «πλάνο» που βασίστηκε στην υπόθεση ότι εντός του πρώτου τριμήνου του 2012 η οικονομία θα έχει ήδη σταθεροποιηθεί.)

Οπότε, ας περάσουμε χωρίς χρονοτριβή στο ερώτημα που δεν έχουμε το δικαίωμα να αγνοούμε: Τι θα γίνει όταν η αποτυχία της νέας σύμβασης γίνει το ίδιο ξεκάθαρο με εκείνη της πρώτης (του Μνημονίου No.1); Ας πάρουμε τα τρία σενάρια που θέτουν υποψηφιότητα αυτές τις μέρες στον διεθνή τύπο: Το πρώτο είναι να υπάρξει νέο κούρεμα (αυτή την φορά των δανείων που έχουμε

πάρει από την τρόικα) συν νέα δάνεια από την... τρόικα. Το δεύτερο είναι να εξαναγκαστεί η Ελλάδα να εξέλθει από το ευρώ. Το τρίτο είναι να αφήσουν το ελληνικό δημόσιο να πτωχεύσει εντός του ευρώ. Ας τα πάρουμε ένα-ένα.

Σενάριο 1: Τρίτο Μνημόνιο

Δεν είναι λίγοι οι οπαδοί της νέας δανειακής συμφωνία, του Μνημονίου Νο.2, που μου λένε: «Ας πάρουμε αυτά που μας δίνουν τώρα, κι όταν έρθει η στιγμή που θα αποδειχθεί ότι Μνημόνιο Νο.2 δεν περπατάει, θα μας κουρέψουν κι άλλα από αυτά που χρωστάμε.» Προφανώς αναφέρονται σε κούρεμα των δανείων από την τρόικα, καθώς αυτά που θα χρωστάμε στους ιδιώτες (μετά το όποιο PSI τώρα) θα διέπονται από το αγγλικό Δίκαιο, οπότε ένα κούρεμα θα οδηγήσει στην καταδίκη της χώρας στα αγγλικά δικαστήρια – μια εξέλιξη που καμία χώρα δεν θέλει. Πόσο πιθανό είναι όμως να μας «συγχωρήσει» ένα μέρος του χρέους η τρόικα; Κατ'αρχάς, τα δάνεια της τρόικας αποτελούνται από τρία μέρη: (1) δάνειο από την ΕΚΤ, (2) δάνειο από τα υπόλοιπα κράτη-μέλη και (3) δάνειο από το ΔΝΤ (το 1/3 του συνόλου).

Από αυτά τα τρία μέρη, το κομμάτι του ΔΝΤ δεν «αγγίζεται», καθώς το ΔΝΤ σε καμία περίπτωση δεν θα ήθελε να υπάρξει τέτοιο παγκόσμιο προηγούμενο. Το ίδιο και με το (1), καθώς η ΕΚΤ είναι αποφασισμένη να ισχύει για τα δάνειά της ότι και με τα δάνεια του ΔΝΤ. Μένει λοιπόν το (2). Το (2) απαιτεί την εξής απόφαση από τα κοινοβούλια 16 χωρών (συμπεριλαμβανομένων και ήδη πτωχευμένων, όπως η Πορτογαλία, που είχαν εγγυηθεί ένα μέρος των δανείων του Μνημονίου Νο.1): Να βάλουν το χέρι στην τσέπη για πρώτη φορά προς όφελος της Ελλάδας!

Πράγματι, έως τώρα, τα υπουργεία οικονομικών των 16 δεν μας έστειλαν χρήματα. Απλά εγγυόντουσαν τα δάνεια αυτά για το ελληνικό δημόσιο. Χέρι στην τσέπη θα βάλουν μόνο όταν το ελληνικό δημόσιο δεν τα αποπληρώνει στο ακέραιο (δηλαδή αν κουρευτούν και αυτά τα δάνεια). Πιστεύετε εσείς ότι μετά την αποτυχία και του δεύτερου Μνημονίου, οι 16 εταίροι μας της ευρωζώνης θα δεχθούν να βάλουν για πρώτη φορά το χέρι στην τσέπη για πάρτη του ελληνικού δημοσίου; Δεν χρειάζεται να

απαντήσετε. Είναι προφανές ότι δεν θα το κάνουν.

Το μόνο που είναι πιθανόν να γίνει, και μάλιστα αρκετά σύντομα, είναι η ΕΚΤ να αποφασίσει όχι να μην χάσει αλλά να μην... κερδίσει από την δυστυχία του ελληνικού δημοσίου. Πιο συγκεκριμένα, η ΕΚΤ έχει αγοράσει πάνω από €50 δις ελληνικών ομολόγων στο 80% της αξίας τους. Λέγεται ότι σχεδιάζουν την ανταλλαγή αυτών των ελληνικών ομολόγων με ομόλογα του EFSF αξίας ίσης με τα χρήματα που έδωσε η ΕΚΤ για να αγοράσει τα ελληνικά ομόλογα (δηλαδή το 80% της αξίας τους). Κατόπιν, το EFSF θα πουλήσει στην Ελλάδα τα ελληνικά ομόλογα σε μια αξία ίση με εκείνη των δικών της ομολόγων που έδωσε στην ΕΚΤ. Έτσι, το ελληνικό δημόσιο θα έχει επαναγοράσει στο 80% της αξίας τους τα ομόλογά του που έχει αυτή την στιγμή η ΕΚΤ στα βιβλία της. Με τι χρήματα θα τα αγοράσει όμως; Με χρήματα που θα της δανείσει η τρόικα ή το EFSF! Καθώς όμως αυτά τα χρήματα δανείζονται έντοκα, η ελάφρυνση του 20% μειώνεται. Με απλά λόγια, πολύ κακό για το τίποτα. [Προσέξτε ότι όλα αυτά δεν είναι παρά παιδιαρίσματα. Αν η ΕΚΤ ήθελε, μπορούσε να πει στην Ελλάδα ότι θα δεχθεί να πληρωθεί, όταν έρθει η ώρα, μόνο το 80% της αξίας των ελληνικών ομολόγων που διαθέτει. Δηλαδή αυτά που πλήρωσε για να τα αγοράσει. Όμως αυτό θα ήταν «απαράδεκτο» καθώς, στο νοσηρό μυαλό τους, το να μην κερδίσουν από την αγοραπωλησία ελληνικών ομολόγων συνιστά... χρηματοδότηση της Ελλάδας. Για να μην συνιστά κάτι τέτοιο, σκέφτονται να παίξουν τις κουμπάρες, με τον τρόπο που σας περιέγραψα. Τέτοια βλέπουν οι Αμερικάνοι κι οι Κινέζοι και βγαίνουν από τα ρούχα τους.]

Περίληπτικά, στην καλύτερη των περιπτώσεων, μετά την αποτυχία του Μνημονίου Νο.2, το όποιο επιπρόσθετο κούρεμα γίνει θα είναι πολύ μικρό. Τι θα σημάνει αυτό για το δημόσιο χρέος; Δεν μπορούμε να ελπίζουμε ότι μαζί με τα όποια οφέλη από το PSI, θα σταθεροποιηθεί; Όχι, δεν μπορούμε. Δεδομένου ότι η οικονομία μας είναι σε ελεύθερη πτώση (ελέω επιθετικών περικοπών), πολύ, πολύ σύντομα το δημόσιο χρέος θα βρεθεί και πάλι σε τροχιά προς το 150%. Γιατί; Επειδή μια χώρα της οποίας το δημόσιο χρέος είναι αρκετά πάνω από το 100% για να το

σταθεροποιήσει πρέπει να έχει ένα ρυθμό μεγέθυνσης της οικονομικής δραστηριότητας που να μην διαφέρει πολύ από το επιτόκιο με το οποίο δανείστηκε πρόσφατα. Ακόμα και στο 3% να ρίξει η τρόικα το επιτόκιο, με ρυθμό μεγέθυνσης στο -6% και -7%, το χρέος παραμένει εκρηκτικό.

Συνεπώς, η αποτυχία της σύμβασης του Μνημονίου Νο.2, που μεθαύριο καλούνται να υπερψηφίσουν οι βουλευτές μας, δεν υπάρχει πιθανότητα να οδηγήσει τους ευρωπαίους «εταίρους» μας να μας δώσουν και τρίτο Μνημόνιο. Μένουν λοιπόν τα εξής δύο σενάρια:

Σενάριο 2: Εξοβελισμός από το ευρώ

Κάθε μέρα που περνά, ακούγονται εντός της γερμανικής ελίτ όλο και πιο δυνατά οι φωνές που ζητούν να χρησιμοποιηθεί ο χρόνος που «κερδίζουν» με το Μνημόνιο Νο.2 ώστε να προετοιμαστεί το έδαφος για την εκπαράθρωση της Ελλάδας από την ευρωζώνη. Και πως θα το κάνουν αυτό; Με δύο τρόπους: (α) Καθιστώντας την ζωή τόσο αφόρητη στην Ελλάδα που ο λαός της να επιλέξει να φύγει τόσο από την ευρωζώνη όσο και από την ΕΕ, και (β) αφήνοντας να εννοηθεί ότι οι ελληνικές τράπεζες δεν θα στηρίζονταν από την ΕΚΤ σε μια περίπτωση πανικού των αποταμιευτών, κάτι που κάλλιστα μπορεί να προκαλέσει τον πανικό και την κατάρρευση του τραπεζικού συστήματος.

Οι φωνές αυτές (που παραμένουν μειοψηφικές στο Βερολίνο, αλλά οι οποίες δυναμώνουν) θεωρούν ότι, με τις τονωτικές ενέσεις του τρισεκατομμυρίου ευρώ που θα έχει κάνει στο τραπεζικό σύστημα η ΕΚΤ του κ. Draghi, οι κλυδωνισμοί από τον εξοβελισμό της Ελλάδας από το ευρώσύστημα θα είναι διαχειρίσιμοι. Όσοι το πιστεύουν αυτό είναι, κατά την ταπεινή γνώμη μου, επικίνδυνα ανόητοι. Πράττουν λάθος πανομοιότυπο με εκείνο του Hank Paulson, του υπουργού οικονομικών του Προέδρου Bush, όταν θεώρησε πως μπορεί να αφήσει την Lehman να καταρρεύσει απορροφώντας τους κραδασμούς μέσα από την παροχή ρευστότητας στις υπόλοιπες τράπεζες.

Εξακολουθώ λοιπόν να πιστεύω ότι όσοι σκέφτονται έτσι είναι

βαθειά νυχτωμένοι: Οι διασυνδέσεις τόσο μεταξύ των ιδιωτικών τραπεζών όσο και μεταξύ των Κεντρικών Τραπεζών της ευρωζώνης είναι τόσο περίπλοκες που ο εξοβελισμός μίας χώρας θα οδηγήσει στην κατάρρευση της ευρωζώνης. Αυτό δεν σημαίνει, βέβαια, ότι δεν θα επικρατήσουν οι επικίνδυνα ανόητοι στο Βερολίνο (δεν θα ήταν η πρώτη φορά άλλωστε). Σε αυτή την περίπτωση, η Ελλάδα μπορεί να βρεθεί εκτός ευρώ σε ένα ευρωπαϊκό περιβάλλον επιταχυνόμενης Κρίσης που γρήγορα θα δει το ευρώ να εξαφανίζεται. Αν όντως έτσι συμβούν τα πράγματα (και ανεξάρτητα του πόσο καιρό θα πάρει στο ευρώ να διαλυθεί μετά από μία ελληνική έξοδο), σκεφτείτε τι κακό θα μας έχει κάνει το να έχουμε ήδη δεσμευτεί στο Μνημόνιο Νο.2.

- Πρώτον, θα έχουμε ένα χρέος στους παλαιούς δανειστές μας (λόγω PSI) εκπεφρασμένο σε ευρώ και μάλιστα υπό το αγγλικό δίκαιο. Αυτό το χρέος, θα παραμείνει σε ευρώ όσο υπάρχει ευρώ. Κι όταν το ευρώ θα διαλυθεί (αν έχω δίκιο στην πρόβλεψή μου αυτή) η αξία του θα διαμορφωθεί, σύμφωνα με το αγγλικό δίκαιο, στην βάση μιας λογιστικής μονάδας (σαν το παλιό ECU που ήταν ο πρόδρομος του ευρώ) η οποία θα αντανακλά πιο πολύ την αξία του νέου γερμανικού νομίσματος!
- Δεύτερον, τα χρέη μας τόσο του Μνημονίου Νο.1 όσο και του Μνημονίου Νο.2 (προς το ΔΝΤ και τους υπόλοιπους ευρωπαίους τέως εταίρους μας) θα τρέχουν σε σκληρό νόμισμα.
- Τρίτον, τα έσοδα από τις όποιες ιδιωτικοποιήσεις κάνουμε (π.χ. του ΟΠΑΠ) θα έχουν χαθεί, καθώς θα τα έχουμε χρησιμοποιήσει για αποπληρωμή ενός μικρού μέρους των υπέρογκων δανείων μας και, βέβαια, δεν θα μπορεί το κράτος να τα χρησιμοποιεί στην πιο δύσκολη στιγμή του – τότε που θα βρίσκεται εκτός Ευρώπης και εκτός αγορών και δεν θα έχει ξένο συνάλλαγμα για να επιτρέψει στον ιδιωτικό τομέα να εισάγει βασικά αγαθά (κάτι που όσο είμαστε στο ευρώ δεν υφίσταται ως πρόβλημα καθώς οι επιχειρήσεις διαθέτουν άμεση πρόσβαση στο «ξένο» νόμισμα, στο ευρώ).

- Τέταρτον, το εθνικό εισόδημα (το ΑΕΠ) θα είναι σημαντικά χαμηλότερο την ώρα που θα έρθει ο εξοβελισμός λόγω αποδοχής των μέτρων που συνοδεύουν το Μνημόνιο Νο.2.

Σενάριο 3: Μελλοντική πτώχευση εντός της ευρωζώνης

Αν τελικά οι φωνές που θέλουν τον εξοβελισμό της Ελλάδας από το ευρώ, μετά την σίγουρη αποτυχία του Μνημονίου Νο.2, δεν υπερισχύσουν, και κυριαρχήσει ο ορθολογικός φόβος πως μία έξοδος ενός μέλους θα φέρει την κατάρρευση όλου του ευρωοικοδομήματος, τι άλλο μπορεί να συμβεί (δεδομένου ότι ένα Μνημόνιο Νο.3 είναι αδύνατον); Μα να αφηθεί η Ελλάδα να κάνει αυτό που κάνουν πολιτείες των ΗΠΑ εντός της μεγάλης ζώνης του δολαρίου: στάση πληρωμών μέχρις νεοτέρας! Το κράτος μας θα συνεχίσει να ζει εντός των ορίων που του επιβάλουν τα φορολογικά του έσοδα (κάτι που πρέπει να κάνει έτσι κι αλλιώς υπό το Μνημόνιο Νο.2) και η ΕΕ θα τρέχει και δεν θα φτάνει να καταλαγιάσει τον μεγάλο αναβρασμό που θα επικρατεί στις αγορές καθώς οι μαύρες τρύπες των τραπεζών θα έχουν μεγαλώσει κι άλλο και τα CDS θα έχουν πυροδοτηθεί ξεκινώντας μια αλυσιδωτή αντίδραση πολλών μεγάλων.

Κάπου εκεί η Ευρώπη θα κληθεί να αποφασίσει αν θέλει να σώσει το ευρώ ή όχι, κι αν ναι με ποιόν τρόπο. Αν όχι, γυρνάμε όλοι στα εθνικά μας νομίσματα ή δημιουργούνται και κάποια περιφερειακά (π.χ. ζώνη του μάρκου, λατινική ένωση, συν κάποια σκόρπια νομίσματα όπως δραχμή, ιρλανδικό πουντ κλπ). Αν ναι, η λύση που θα δοθεί δεν μπορεί να βασίζεται απλά στις περικοπές, στα δάνεια και στην τιμωρία. Θα ενέχει, θέλοντας και μη, τα τρία βασικά συστατικά που λείπουν στην σημερινή ευρωζώνη: Ενοποίηση τραπεζικών συστημάτων, ενοποίηση μεγάλου μέρους του δημόσιου χρέους και, βεβαίως, μια κοινή επενδυτική πολιτική που θα ανακυκλώνει περί το 10% των πλεονασμάτων υπό την μορφή παραγωγικών επενδύσεων στην περιφέρεια (ίσως χωρίς την εμπλοκή των εθνικών κυβερνήσεων – κάτι που θα ήταν ευχής έργον).

Συμπέρασμα

Τι θα συμβεί λοιπόν όταν αποδειχθεί περίτρανα η αποτυχία της σύμβασης που οι βουλευτές μας καλούνται να αποδεχθούν την

Κυριακή; Από τα τρία σενάρια που μπορεί να σκεφτεί κανείς (βλ. πιο πάνω), το πρώτο είναι εκτός τόπου και χρόνου. Το δεύτερο θα προκύψει μόνο σε περίπτωση άλλης μιας πολιτικής αστοχίας της γερμανικής ελίτ. [Άρα, λαμβάνοντας υπ' όψη μας το πρόσφατο παρελθόν, είναι πολύ πιθανόν να ... προκύψει.] Το τρίτο είναι το καλύτερο από τα τρία.

Ποιο από τα δύο αυτά σενάρια (το 2ο ή το 3ο;) είναι πιθανότερο; Θα θέλαμε το 3ο. Αλλά, όσον αφορά την βέλτιστη απόφαση στην ψηφοφορία της Κυριακής, είτε προκύψει το 2ο είτε το 3ο, ένα «ναι» στο Μνημόνιο Νο.2 θα έχει αποδυναμώσει την Ελλάδα στην πιο δύσκολή στιγμή – την στιγμή που η αποτυχία του Μνημονίου Νο.2 γίνει φανερή.

Όπως είδαμε, στην περίπτωση που δεσμευτούμε στο Μνημόνιο Νο.2 και προκύψει το Σενάριο 2, ουσιαστικά θα έχουμε χρεώσει το κράτος μας με πολλά δις ώστε να εξαγοράσει η Γερμανία χρόνο για να μας εξοβελίσει από το ευρώ όταν οι ηγέτες της κρίνουν ότι τους συμφέρει – κι όταν η Ελλάδα είναι αποδυναμωμένη περισσότερο από σήμερα. Αν είναι να μας εκπαραθυρώσουν, γιατί φίλες και φίλοι να χρεωθούμε σήμερα τόσα δις ευρώ; Γιατί να μετατρέψουμε το 35% του δημόσιου χρέους μας στους ιδιώτες σε ομόλογα του αγγλικού δικαίου; Γιατί να αποδεχθούμε περικοπές που καταστρέφουν ό,τι έχει μείνει από τον παραγωγικό μας ιστό και που είναι τριπλάσιες από αυτές που αρκούν για να ζει το κράτος από τα φορολογικά του έσοδα (εφόσον αναβάλει μέχρι νεοτέρας τις αποπληρωμές των δανείων του);

Κι αν τελικά δεν μας δείξουν την πόρτα του ευρώ (κάτι που θεωρώ ότι τελικά δεν θα κάνουν), και η «προαναγγελθείσα» αποτυχία του Μνημονίου Νο.2 τους αναγκάσει να μας επιτρέψουν την στάση πληρωμών εντός της ευρωζώνης, γιατί να μην την κάνουμε τώρα, πριν δεσμευτούμε με το Μνημόνιο Νο.2;

Επίλογος

Το επόμενο εικοσιτετράωρο οι τριακόσιοι της Βουλής θα κληθούν να πάρουν την τελευταία σημαντική απόφαση του πολιτικού τους βίου. Τους την παρουσιάζουν ως μονόδρομο. Ναι, μονόδρομος

είναι. Ένας μονόδρομος που θα στερήσει και σε αυτούς, αλλά και σε μια ολόκληρη γενιά, το δικαίωμα να αποφασίζουν. Το Μνημόνιο Νο.2, που τους λένε να ψηφίσουν για να σωθεί η χώρα, θα αποτύχει. Όπως απέτυχε και το προηγούμενο. Το μόνο που θα πετύχει είναι να δημιουργήσει μια Ελλάδα που από τούδε και στο εξής, στερείται το δικαίωμα να επιλέγει.

Την Κυριακή, πριν φύγουν από το σπίτι τους για τη Βουλή, ας κάτσουν μπροστά στον καθρέφτη του μπάνιου τους ακίνητοι. Για πέντε, δέκα λεπτά ας στηθούν μπροστά στο είδωλό τους. Να κοιτάξουν βαθειά μέσα στα ίδια τους τα μάτια. Να στοχαστούν μπροστά στην αντανάκλασή τους. Και να σκεφτούν κάτι πολύ, πολύ απλό: Ό,τι και να κάνει η κα Μέρκελ, η ΕΕ, το ΔΝΤ, η ΕΚΤ, η χώρα μας, η γενιά που έρχεται, θα είναι λιγότερο αδύναμη αν εκείνοι απλά προσέλθουν στο Κοινοβούλιο και πούνε όχι στο Μνημόνιο Νο.2. Έτσι απλά. Και μετά ας φύγουν από την μπροσ πόρτα, διαχεόμενοι μέσα στην κοινωνία που τόσο καιρό πληγώνουν κι η οποία όμως έχει την δύναμη να τους συγχωρήσει. Αρκεί να πουν το «όχι» σε μια δανειακή συμφωνία-τέρας που είναι καταδικασμένη στην αποτυχία.

Γιάννης Βαρουφάκης
10 Φεβρουαρίου 2012

Πηγή: Protagon.gr

Φωτό:wikipedia